

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Istorie Modernă
1.4 Domeniul de studii	Etnologie
1.5 Ciclul de studii	Nivel Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Etnologie – licențiat în Istorie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Ritualuri tradiționale						
2.2 Titularul activităților de curs	CSII Dr. Ileana Benga						
2.3 Titularul activităților de seminar	CSII Dr. Ileana Benga						
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	Examen	2.7 Regimul disciplinei	Obligativu

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	5	Din care: 3.2 curs	3	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	70	Din care: 3.5 curs	42	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					14
Tutoriat					2
Examinări					4
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		74			
3.8 Total ore pe semestru		150			
3.9 Numărul de credite		5			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea de analiză critică a literaturii de specialitate • Capacitatea de a opera cu conceptele fundamentale ale metodologiei

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> • Calculator conectat la Internet • Videoproiector • Acces la resurse bibliografice (ex. abonament la Biblioteca Centrală)
-------------------------------	--

	<p>“Lucian Blaga”)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acces la echipamente de imprimare si fotocopiere • Loc de desfășurare: Institutul de Istorie, Str. Napoca Nr. 11, sala 112.
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> • Calculator conectat la Internet (pentru a putea accesa bazele de date și resursele electronice suplimentare) • Imprimantă • Videoproiector • Acces la echipamente de fotocopiere • Loc de desfășurare: Institutul de Istorie, Str. Napoca nr. 11, sala 112.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>C1 Competență în identificarea și utilizarea adecvată a conceptelor relevante în teoria ritualurilor.</p> <p>C2 Competență în decelarea nivelurilor explicative ale comportamentului uman ritual, potrivit abordărilor antropologice, psihologice, sociologice și etnologice.</p> <p>C3 Experiență în operarea cu diacronia fenomenului cultural, a celui religios și a transmiterii formulelor ritualice.</p> <p>C4 Competență și experiență în cercetarea de teren a ritualurilor tradiționale românești.</p> <p>C5 Experiență în abordarea comparativă a ritualurilor tradiționale europene și non-europene, precum și a paradigmelor lor interpretative, sub aspectele documentare multiple în care se prezintă ele azi: cărți, arhive, site-uri internet, teren.</p>
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Manifestarea atitudinii pozitive față de fiecare grup cultural purtător de tradiții specifice; ▪ Promovarea valorilor de natură patrimonială; înțelegerea aspectelor identitare; ▪ Valorizarea diferențelor interculturale, după criteriul <i>communitas</i> (V.Turner), dar și al <i>structurilor de continuitate</i> care subîntind culturile populare europene (B.Neagota); ▪ Integrarea multi-dimensională a informațiilor despre ritualitatea umană.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Familiarizarea cu principalele direcții de studiu al ritualității umane privite sub aspect etnologic.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea principalelor abordări teoretice ale ritualurilor, în special a celor operante asupra societăților tradiționale; • Cunoașterea ritualității calendaristice și a celei familiale pentru societățile cutumiare, cu accent pe ritualurile tradiționale românești; • Înțelegerea ritualurilor ca trecere prin puncte nodale ale devenirii; înțelegerea principiului de bază al oricărei antropologii: experiențele fundamentale umane sunt aceleași, pentru analiști, studenți, cercetători ca și pentru cei cercetați; • Dobândirea capacității de a privi critic un documentar video ilustrând un ritual, laolaltă cu capacitatea de a lectura critic un text interpretativ și descriptiv care expune un ritual în mod neverificabil.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Noțiuni introductive: ritual și tradiție.	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
2. Paradigma riturilor ca trecere. Arnold Van Gennep și <i>Riturile de Trecere</i> de-a lungul a 100 de ani de circulație.	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată	3 ore de curs/săpt.
3. Debutul învățământului etno-antropologic specific: Sir James George Frazer. <i>Creanga de Aur</i>	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
4. Tipologii rituale: Paradigme integratoare	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
5. Calendarul ritual ceremonial. Câteva cicluri calendaristice	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
6. Riturile în mișcare: despre o altă categorizare.	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
7. Sărbătoarea, celebrarea – structuri festive	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
8. Carnavalul: prezent și istorie	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
9. Charivari: prezent și istorie	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
10. Riturile de inițiere	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
11. Ritualuri agrare europene	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
12. Rituri funerare	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
13. Ritualul de nuntă	metoda expoziitivă, exemplul, descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	3 ore de curs/săpt.
14. Concluzii. Ritualurile drept treceri: actanți ceremoniali, scenarii rituale, transmitere	metoda expoziitivă, exemplul,	3 ore de curs/săpt.

culturală. Locus-ul <i>mitului</i> în sintaxa rituală	descoperirea dirijată, sinteza cunoștințelor	
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Cercetări românești de teren contemporane	Conversația Expunerea Sinteza cunoștințelor Clarificare conceptuală Activități de grup	2 ore de seminar/săpt.
2. Terenul românesc: analiza concretă a unui ritual ca trecere	Film documentar, Conversația Expunerea Sinteza cunoștințelor Clarificare conceptuală	2 ore de seminar/săpt.
3. Terenul românesc: Călușul – un complex ritual	Film documentar etnologic, prezentare referat, clarificare conceptuală	2 ore de seminar/săpt.
4. Terenul românesc: debutul anului pastoral	Film documentar etnologic, prezentare referat, clarificare conceptuală	2 ore de seminar/săpt.
5. Ceremonialitate calendaristică europeană: cazul italian	Serie de video documentare etnologice; discuții.	2 ore de seminar/săpt.
6. Sărbătoarea: ceremonialul, procesiunea, pelerinajul, festivalul	Serie de video documentare etnologice; discuții.	2 ore de seminar/săpt.
7. Charivari românesc	Prezentare referat, video documentar etnologic, discuții.	2 ore de seminar/săpt.
8. Carnavalul românesc	Serie de video documentare etnologice; discuții. Prezentare referat	2 ore de seminar/săpt.
9. Inițieri pubertare masculine, feminine, inițieri în societăți secrete. Rituri de inițiere în calendarul ceremonial românesc.	Prezentare referat, discuții pe baza bibliografiei, clarificare conceptuală, prezentare de film documentar	2 ore de seminar/săpt.
10. Vechi obiceiuri agrare românești	Prezentare film documentar, prezentări referate, discuții, clarificare metodologică.	2 ore de seminar/săpt.
11. Pomenirile morților de peste an	Prezentare film documentar, discuții, clarificări conceptuale și metodologice.	2 ore de seminar/săpt.
12. Ritualuri de înmormântare	Prezentare film	2 ore de seminar/săpt.

	documentar, prezentări referate, discuții în baza bibliografiei, clarificare metodologică	
13. Ritualul de nuntă	Prezentare film documentar, prezentări referate, discuții în baza bibliografiei, clarificare metodologică	2 ore de seminar/săpt.
14. Mit și rit. Transmitere culturală	Expunerea Prezentare referat Sinteza cunoștințelor Clarificare conceptuală Activități de grup	2 ore de seminar/săpt.

Bibliografie

Catherine BELL, *Ritual: Perspectives and Dimensions*, Oxford University Press, 2009.
 Arnold VAN GENNEP, *Riturile de trecere*, Polirom, Iași 1996.
 James George FRAZER, *Creanga de aur*, vol. 1-5, Ed. Minerva, București 1980.
 Mircea ELIADE, *Șamanismul și tehnicile arhaice ale extazului*, Humanitas, București 1997.
 Mircea ELIADE, *Nașteri mistice*, Humanitas, București 1995.
 Ovidiu BÎRLEA, *Folclor românesc*, vol. I, Ed. Minerva, București 1981.
 Vasile Tudor CREȚU, *Existența ca întemeiere*, Ed. Facla, Timișoara 1988.
 Dumitru POP, *Obiceiuri agrare în tradiția populară românească*, Ed. Dacia, Cluj 1989.
 Nicolae BOT, *Studii de etnologie*, Casa Cărții de Știință, Cluj 2008.
 Ion ȘEULEAN, *Dincoace de sacru, dincolo de profan: studii și eseuri de folclor*, Tipomur, Targu Mures 1994.
 Mihai COMAN, *Introducere în antropologia culturală. Mitul și ritul*, Polirom, Iași, 2008.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Studenții vor dobândi atât un corpus de cunoștințe teoretice de bază în abordarea ritualurilor tradiționale, cât și necesara capacitate de a evalua sub aspectul ritualității, complexe ori minimal elaborate, faptele culturale aduse în focus.
- Tematica este elaborată pe baza bibliografiei internaționale a domeniului, pe baza experienței de lucru pe materialul românesc și în baza experienței din teren.
- Scopul cursului, dincolo de implementarea cunoștințelor necesare unui etno-antropolog, este acela de a da viitorului profesionist în etnologie măsura gravității faptului ritual în complexul viețuirii sociale și individuale a omului: etnologia nu este studiul spectacolarului, ci analiza resorturilor intime ale pulsionii culturale umane.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Demonstrarea înțelegerii cunoștințelor acumulate și	Examen scris	30%

	a capacității de transfer a acestora.		
	Parcurgerea bibliografiei obligatorii indicate	Examen scris	30%
10.5 Seminar/laborator	Demonstrarea înțelegerii cunoștințelor acumulate și a capacității de transfer a acestora.	Examen scris	20%
	Gradul de implicare în cadrul activităților de seminar prin răspunsul la întrebări, prin prezentarea unor subiecte din bibliografie și prin angajare în discuții	Evaluare continuă	20%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> cunoașterea elementelor fundamentale de teorie și aplicarea lor practică <p>Este necesară prezența la examenul scris.</p>			